

UDK: 347.951:338.266(4-672EEZ):174.7:341.388:(094.571):368.023:341.245

Dr Zoran D. Radović¹

INOSTRANA SUDSKA PRAKSA

DIREKTIVA O NEPOŠTENIM UGOVORNIM ODREDBAMA I PRAKSA EVROPSKOG SUDA PRAVDE

Potrošači u evropskim zemljama postali su bolje zaštićeni stupanjem na snagu Direktive o nepoštenim ugovornim odredbama (*Unfair Contract Terms Directive 1993/EEC*), sa izmenama i dopunama od 1995, 2000. i 2013. godine.

Poznato je da se ugovorne odredbe, kada potrošač zaključuje ugovor s trgovcima, bankarima i osiguravajućim društvima, ne mogu menjati u pregovorima s potrošačima. Ugovorne odredbe, naime, mogu biti štetne za potrošače.

Svrha Direktive, kad je osiguranje u pitanju, nije bila da ispita sadržinu ugovora, rizike i premiju osiguranja, već da sagleda da li je osiguravajuće društvo, koje je zaključilo ugovor s potrošačem u svojstvu osiguranika, sastavilo svoje uslove osiguranja na način da budu na „jasnom i razumljivom jeziku“. Ukoliko sud utvrdi da ovaj uslov nije bio ispunjen, ugovor o osiguranju može se poništiti.

Evropski sud pravde EU (*Court of Justice EU*) uzeo je u razmatranje presudu francuskog suda u sporu između gospodina Van Hovea protiv CNP „Assurance“ (*case C-96/14*) u vezi sa tumačenjem ugovora o osiguranju. Ugovor je predviđao sledeće. Osiguravač pokriva rizik neplaćanja duga osiguranika ukoliko osiguranik ne može da ga vrati usled nastupanja smrti ili gubitka radne sposobnosti. U ovom slučaju, osiguranik je povređen na radu 2.000. godine, kada je njegova radna sposobnost procenjena na 67 odsto. Zatim je, sve do 2010. godine, osiguranik imao vrtoglavicu i bio nestabilan na nogama. Socijalno osiguranje je utvrdilo da je osiguranik „stalno delimično nesposoban“. Dobio je 72 odsto od svoje mesečne plate. Doktor osiguravajućeg društva utvrdio je da osiguranik može da radi skraćeno. Zbog toga je osiguravajuće društvo odbilo zahtev osiguranika za naknadu. Osiguranik je poveo spor protiv osiguravajućeg društva.

¹ Autor prikaza je doktor pravnih nauka, naučni saradnik Instituta za uporedno pravo u Beogradu, u penziji
I-mejl: zoran-radovic@hotmail.com
Rad je primljen: 16. 12. 2017.
Rad je prihvaćen: 26. 12. 2017.

Sud je zauzeo stanoviše da se može zaključiti, premda su odredbe u ugovoru o osiguranju jasne i precizne, da nisu i poštene. Ugovor sa g. Van Hoveom predviđao je pokriće zajma za slučaj da Van Hove ne može da vrati dug zbog udesa. Ugovoreni uslovi sa osiguravajućim društvom predviđali su da ne postoji obaveza društva ukoliko osiguranik bude u stanju da preuzme ma kakve aktivnosti, bilo da su plaćene ili nisu.

Sud je primetio da potrošač, premda su razmatrani uslovi ugovora gramatički potpuno razumljivi, nije mogao da razume njihovo značenje. Sud je dalje našao da su uslovi „preširoko sastavljeni i nejasni“ i da termin „ma kakve aktivnosti, bilo da su plaćene ili nisu“ može da obuhvati bilo kakve aktivnosti čoveka.

Sud je zatim obratio pažnju na nelogičnost pojmova u ugovoru o osiguranju koji glase „stalna delimična nesposobnost“, kao i termina „ma kakve aktivnosti, bilo da su plaćene ili nisu“.

Evropski sud pravde vratio je predmet francuskom sudu, upućujući ga na sledeće. Sud treba da utvrdi ne samo da li je termin u ugovoru o osiguranju „jasan na razumljivom jeziku“ i ne samo da li je gramatički prihvatljiv, već da li je ugovor o osiguranju funkcionalno sastavljen na način da potrošač može da sagleda ekonomske posledice upotrebljenog termina. Korišćeni termin u pitanju treba da zadovoljava standard transparentnosti, a ukoliko ga ne ispunjava, može se smatrati potencijalno nepoštenim.

Sud ističe potrebu da se utvrdi svrsishodnost navedenog termina. Ugovorne odredbe moraju biti razumljive za potrošače i neće se smatrati poštenim ukoliko uspostavljaju disbalans između prava i obaveza potrošača.

Sudske presude u vezi s primenom Direktive su brojne.

Izvori

- www.irishstatebook.ei/ili/1995/si/27/made/en/print
- www.consumerhelp.ie
- <http://consumerhelp.ie/about-us>
- <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL?uri=CELEX%3A62014CJ0096>
- Rafal Manko, *Court of Justice ruling on transparency of terms in consumer insurance contracts*, May 2015.